

Sprawozdanie z działalności Działu Upowszechniania Sztuki, Edukacji i Promocji w roku 2017

W roku 2017 w Dziale zatrudnieni byli: Joanna Fijałkowska (kierownik), Patrycja Jakubiak, Marcin Burdziej i Przemysław Antczak, a także trzy osoby prowadzące urodziny w muzeum – Magdalena Wiśniewska, Agata Krawczyk-Wilk oraz Aleksandra Pawlisiak.

Edukacja

Dział Upowszechniania Sztuki, Edukacji i Promocji odpowiedzialny jest m.in. za wykonanie zadań związanych z edukacją muzealną, a więc przygotowanie oferty i prowadzenie lekcji muzealnych, warsztatów, urodzin dla dzieci, oprowadzanie z przewodnikiem i realizację innych działań w dziedzinie szeroko pojętej edukacji.

Dział prowadził lekcje dla dzieci i młodzieży szkolnej na podstawie oferty edukacyjnej przygotowanej we wrześniu 2016 r., a od września 2017 – nowej oferty. W sumie w okresie sprawozdawczym przeprowadzono 215 lekcji w ramach 28 bloków tematycznych dla 4345 osób. Największym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia warsztatowe o tematyce rzemieślniczej (garncarstwo, powroźnictwo, tkactwo i produkcja papieru czerpanego), zajęcia związane z ludowym kalendarzem obrzędowym (np. Boże Narodzenie, Wielkanoc, pierwszy dzień wiosny, święto zmarłych) oraz zajęcia z pogranicza sztuki i historii. Odbyło się także kilka lekcji spoza oferty edukacyjnej dla wybranych grup (harcerzy, studentów fizjoterapii czy grup specjalnych, m.in. dzieci głuchoniemych i słabosłyszących, osób zrzeszonych w Domu Dziennego Pobytu dla Osób Starszych Zachodniopomorskiego ZO PCK czy osób osadzonych w stargardzkim zakładzie karnym).

Ponadto Dział prowadził otwarte lekcje dla dzieci podczas ferii zimowych w dniach od 13 do 24 lutego. Program obejmował cztery tematy: *Warsztaty garncarskie*, *Barwy naturalne*, *Magiczne eksperymentarium* oraz *Mały książę i Joasia w Bastei*. W sumie z zajęć feryjnych skorzystały 722 osoby.

W czasie wakacji letnich prowadzone były otwarte zajęcia o tematyce: *Podstawy garncarstwa*, *Uruchom zmysły!*, *Turniej sportów dawnych* oraz *Siedmiomilowe buty*. Odbyły się 43 lekcje, w których udział wzięło 625 osób.

Przez cały rok Dział koordynował prowadzenie zajęć *Urodziny w Muzeum*,

czyli przyjęć okolicznościowych dla dzieci w wieku 6-15 lat. W kwietniu do oferty wprowadzony został nowy scenariusz pt. *Urodziny w Szkole Magii i Czarodziejstwa Basteja* opracowany przez M. Wiśniewską, który włączony został w ofertę czterech pozostałych tematów. W roku sprawozdawczym odbyło się 101 przyjęć urodzinowych z udziałem 982 osób. Urodziny cieszą się rosnącą popularnością, dlatego pracownicy Działu planują poszerzenie oferty o nowe tematy w roku następnym.

Od października 2016 r. użytkowany jest nowy budynek – Brama Pырzycka przy ul. Mieszka I, w której trzy sale służą działalności edukacyjnej. Przeniesione tam zostały wszystkie tematy lekcyjne dotychczasowo zlokalizowane w salce *Natura* oraz nowe tematy opracowane na początku października specjalnie z myślą o możliwościach, jakie daje przestrzeń Bramy. W związku z tym miejscem Dział opracował również nowy produkt edukacyjny dla dzieci i młodzieży pn. *Autokarem w przeszłość*. Oferta skierowana jest do szkół spoza Stargardu i obejmuje lekcję będącą połączeniem zwiedzania miasta, Bastei, kolegiaty NMP i warsztatów artystyczno-rzemieślniczych, trwającą od 3,5 do 4 godzin. W roku sprawozdawczym odbyło się 11 spotkań tego typu, w którym udział wzięło 514 osób – uczniów szkół z terenu województwa zachodniopomorskiego (m.in. z Goleniowa, Szczecina, Dobrzana, Białunia, Parlina, Czaplina, Suchania, Reptowa) oraz innych województw (Trzcianka).

Nieprzerwanie w Bastei funkcjonuje escape room, czyli gra fabularna dla dorosłych, rozgrywająca się na salach muzealnych w każdy pierwszy piątek i pierwszą sobotę miesiąca. W okresie sprawozdawczym z tego typu rozrywki skorzystało 109 drużyn złożonych z 430 osób.

Pracownicy Działu nierzadko wychodzą ze swoją działalnością poza mury muzeum. 13 maja na terenie Przedszkola Miejskiego nr 2 *Mali artyści* odbył się doroczny festyn rodzinny, podczas którego M. Burdziej prowadził zajęcia z garncarstwa. Udział w nich wzięło 50 osób. 16 września odbył się festyn *Dzień sąsiada* na Osiedlu Lotnisko, podczas którego M. Burdziej prowadził warsztaty garncarskie, w których udział wzięło 50 osób. Dział nawiązał także współpracę z Domem Pobytu dla Osób Starszych *Senior Wigor* w siedzibie PCK w Stargardzie i w ramach tej współpracy P. Antczak przeprowadził cykl zajęć dla seniorów, w których wzięło udział łącznie 30 osób.

W sierpniu Dział zorganizował akcję pn. *Muzealnicy na ulicy*, która polegała na ustawieniu stoiska na deptaku przy ul. Prezydentów RP i aktywnym promowaniu MAH wśród mieszkańców miasta. Akcja, oprócz promocji, miała również na celu zebranie nowych relacji mieszkańców do Archiwum Pamięci Świadców i Świadców Historii, prowadzona była także zbiórka eksponatów na planowaną wystawę *Telewizor, meble, mały fiat... oto marzeń szczyt* i zainaugurowane zostały muzealna *Czytelnia pod chmurką* oraz skrzynka wymiany książek używanych bookcrossing, które na co dzień mieszczą się w Bastei.

Dział kontynuował swoją działalność w dziedzinie organizacji gier miejskich. W czerwcu Joanna Fijałkowska na prośbę Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego – organizatora międzyszkolnej Pomorskiej Ligi Historycznej – zaprojektowała grę miejską pt. *Stargard – miejsce z historią*, która była zadaniem finałowym owej ligi. W grze wzięło udział 14 drużyn – licealistów ze szkół z woj. zachodniopomorskiego. Zadaniem Działu była pomoc w organizacji gry w Stargardzie i obsługa trzech stanowisk; zajęli się tym Przemysław Antczak, Marcin Burdziej oraz praktykant z Zespołu Szkół nr 3, Damian Sulżycki.

W listopadzie, w związku z 99. rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości, Dział zaprojektował i zorganizował grę miejską pt. *Barwy wolności*, do udziału w której zaprosił uczniów szkół podstawowych i klas gimnazjalnych. J. Fijałkowska, P. Jakubiak i P. Antczak spacerując z grupami po mieście pokazywali różne aspekty wolności i prowokowali młodzież do dyskusji na temat tego pojęcia. Finałem każdego ze spacerów był udział drużyny w audycji na żywo na antenie stargardzkiego Twojego Radia. Łącznie udział wzięło 10 grup złożonych ze 106 osób.

Po raz kolejny Dział był organizatorem muzealnych obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa, które w roku 2017 odbyły się pod hasłem *Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu*. Zorganizowano dwa wydarzenia: grę miejską *Tajemnica skarbu sierżanta Balka*, której scenariusz prowadził przez historyczne miejsca pobytu fikcyjnego bohatera, oraz dwa dni warsztatów pn. *Tajemnice kamienicy* w kamienicy przy ul. Bydgoskiej 22 w Stargardzie. W grze miejskiej wzięło udział 6 drużyn (26 osób), a w warsztatach 82 osoby.

Upowszechnianie Sztuki

Do zadań Działu Upowszechniania Sztuki, Edukacji i Promocji należy organizacja wernisaży i innych wydarzeń muzealnych. W opisywanym okresie Dział zorganizował w Muzeum trzy wernisaże następujących wystaw czasowych:

- 27 kwietnia 2017 r. – *Para buch... Miasto w ruch. Historia kolei stargardzkiej w XIX i XX wieku*, autorzy scenariusza i kuratorzy: Marta Bierca, Monika Ogiewa-Sejnota, Piotr Tarnawski;
- 26 września 2017 r. – *Ćwiczenia z widzenia 2.0*, autorzy scenariusza: Maciej Bohdanowicz, Przemysław Antczak, kurator: Przemysław Antczak;
- 5 grudnia 2017 r., *BASTEJAANIA 1978*, autor scenariusza i kurator: Sławomir Preiss.

Pracownicy Działu zorganizowali wraz z Działem Historii i Badań nad Społecznością Lokalną kolejną *Stargardzką Noc Muzeów*. Opracowano scenariusz imprezy pod hasłem *Kolejowa Noc Muzeów*, której motywem przewodnim była wystawa czasowa *Para buch... Miasto w ruch...* Przygotowano materiały promocyjne wydarzenia, a także komunikaty prasowe. Dział wypożyczył mundury i czapki kolejarskie od prywatnych kolekcjonerów. Do organizacji zaproszono również Danutę i Jerzego Waliszewskich, którzy prezentowali pokazy na wystawie stałej *Aptekarstwo pomorskie i stargardzkie...*, Gabriela Olejniczaka i Romana Mazura, którzy pokazali swoje makiety i modele pociągów oraz Klaudynę Przybylską z *Baru Dworcowa*, która zapewniała catering podczas imprezy. Zorganizowano dwa konkursy fotograficzne dla zwiedzających – konkurs *Pociąg do Stargardu* na najlepsze zdjęcie obrazujące tytuł konkursu (nagrodzone zostały 3 osoby) i konkurs *#Kolej na selfie* na najlepszą fotografię typu selfie z *Nocy Muzeów* (nagrodzono 3 osoby). Podczas imprezy, 20 maja 2017 r. gmach główny MAH, Basteję i Kolegiatę NMP odwiedziło 3048 osób.

Kolejną dużą imprezą był IV Festyn Historyczny *W krainie Gryfa* w ramach Dni Stargardu, który odbył się 24 i 25 czerwca. Dział, wraz ze wszystkimi pracownikami MAH, wziął udział w jego organizacji. Impreza odbyła się w parku Piastowskim, parku Popiela i parku Jagiellońskim i osnuta była wokół tematyki wojny trzydziestoletniej. Pracownicy Działu odpowiedzialni byli głównie za organizację *Miasteczka*

Edukacyjnego, w którym odbywały się zajęcia dla dzieci, dorosłych i całych rodzin. Zorganizowano m.in. warsztaty z powroźnictwa, wicia wianków, oraz archeologiczne. W sumie, przez dwa dni, w działaniach edukacyjnych udział wzięło około 100 osób. Cały Festyn odwiedziło około 6000 osób.

Dnia 5 grudnia, podczas wernisazu wystawy czasowej *BASTEJAANIA 1978* swój finał miał konkurs zorganizowany przez Dział pt. *Selfie z zabytkiem*, do udziału w którym zaproszono fotografów – mieszkańców Stargardu. Swoje zgłoszenia nadesłało 9 osób, spośród których wyłonionych zostało troje zwycięzców. Prace wszystkich uczestników znalazły się na wystawie czasowej.

Promocja i informacja

Trzecim filarem kompetencji Działu jest promocja i PR, czyli informowanie mieszkańców miasta oraz reklamowanie Muzeum i jego oferty. W ten zakres wchodzi m.in. administrowanie treścią na stronach internetowych, portalach społecznościowych i innych mediach tak w internecie, jak i poza nim. Dział na bieżąco aktualizował stronę www.muzeum-stargard.pl, uzupełniając ją o komunikaty, relacje z wydarzeń i zdjęcia, a także wykonywał niezbędne korekty treści i naprawy funkcji serwisu. Administrowano również aplikacją na urządzenia mobilne w systemie Android i iOS zawierającą aktualne informacje o Muzeum. Oprócz tego pracownicy prowadzili aktywność na profilach Facebook.com oraz Instagram.com. Wszystkie działania, oprócz funkcji informacyjnych, budowały społeczność i utrwały świadomość marki Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Stargardzie. Na koniec 2017 r. profil Facebook.com/MuzeumStargard zebrał 1928 fanów, a profil Instagram.com/mahart – 493 obserwujących – osób i instytucji subskrybujących wiadomości o Muzeum. W lutym utworzony został fanpage *Basteja Escape Room* na Facebooku, by wydzielić informacje i zdjęcia drużyn uczestniczących w escape room. Do końca roku strona ta zebrała 165 polubień. Dział zajmował się również wysyłką newslettera MAH. W roku 2017 wysłano 10 takich wiadomości do 408 subskrybentów.

Udział w szkoleniach, konferencjach i konkursach

Pracownicy Działu w roku sprawozdawczym brali udział m.in. w szkoleniu organizowanym przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów pt. *Kreatywność w edukacji muzealnej* w Łodzi, w Forum Edukatorów Muzealnych *Poza rok 2020* w Warszawie oraz w seminarium *Odbiorcy Instytucji Kultury. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną* w Poznaniu. Pracownicy Działu odwiedzili również XXII Festiwal Słowian i Wikingów w Wolinie.

W roku 2017 Dział przygotował 6 zgłoszeń na następujące konkursy: Muzealne Wydarzenie Roku Sybilla 2016, Zachodniopomorskie Muzealne Wydarzenie Roku 2016, a także Wydarzenie Historyczne Roku 2016. Do wszystkich konkursów zgłoszono po dwa projekty: *Zeszyty Edukacji Muzealnej* i *Escape room: Basteja*. W drugim z konkursów, P. Jakubiak i P. Antczak wraz Małgorzatą Darowną z pracowni KoProjektownia w Poznaniu, otrzymali wyróżnienie za trzy książeczki edukacyjne.

Ryc. 1. Lekcja na wystawie *Para buch...* Fot. P. Antczak, MAH w Stargardzie

Ryc. 2. Lekcja w Bramie Pyrzyckiej. Fot. A. Bucik, MAH w Stargardzie

Ryc. 3. Lekcja w czasie ferii zimowych w Bastei. Fot. K. Rubas, MAH w Stargardzie

Ryc. 4. Lekcja na wystawie Ćwiczenia z widzenia 2.0. Fot. P. Antczak, MAH w Stargardzie

Ryc. 5. Lekcja z okazji Dnia Dziecka. Fot. K. Rubas, MAH w Stargardzie

Ryc. 6. Urodziny W Szkole Magii i Czarodziejstwa Basteja. Fot. K. de Weyher, MAH w Stargardzie

Ryc. 7. Gra miejska *Tajemnica skarbu sierżanta Balka*. Fot. J. Forsyś, MAH w Stargardzie

Ryc. 8. Warsztaty *Tajemnice kamienicy*. Fot. M. Druściarek, MAH w Stargardzie

Ryc. 9. Gra miejska *Barwy wolności*. Fot. P. Antczak, MAH w Stargardzie

Ryc. 10. Wernisaż wystawy *Ćwiczenia z widzenia 2.0*. Fot. P. Jakubiak, MAH w Stargardzie

Ryc. 11. Wernisaż wystawy *Ćwiczenia z widzenia 2.0*. Fot. P. Jakubiak, MAH w Stargardzie

Ryc. 12. Modele kolejki podczas „Kolejowej Nocy Muzeów”. Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie

Ryc. 13. Pokazy aptekarzy podczas „Kolejowej Nocy Muzeów”. Fot. P. Antczak, MAH w Stargardzie

Ryc. 14. Zwycięzcy konkursu podczas „Kolejowej Nocy Muzeów”. Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie

Ryc. 15. Kasa biletowa podczas „Kolejowej Nocy Muzeów”. Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie

Ryc. 16. „Miasteczko Edukacyjne” podczas Festynu Historycznego – warsztat archeologiczny.
Fot. A. Bierca, MAH w Stargardzie

Ryc. 17. „Miasteczko Edukacyjne” podczas Festynu Historycznego – wicie wianków.
Fot. A. Bierca, MAH w Stargardzie

Ryc. 18. „Miasteczko Edukacyjne” podczas Festynu Historycznego – wicie wianków.
Fot. J. Rusnok, MAH w Stargardzie

Ryc. 19. „Miasteczko Edukacyjne” podczas Festynu Historycznego – warsztat powroźniczy.
Fot. A. Bierca, MAH w Stargardzie

Ryc. 20. P. Jakubiak i P. Antczak wyróżnieni w konkursie Zachodniopomorskie Muzealne Wydarzenie Roku 2016 za *Zeszyty Edukacji Muzealnej*. Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie